

Verrassend

De bibliotheek en het gemeentehuis hebben een eigen uitstraling. Foto's: Michel Kievits

Het nieuwe gemeentehuis en bibliotheek in Heemskerk is een doordacht gebouw waar op onverwachte plaatsen slimme, nuttige maar ook gewoon leuke glastoepassingen te vinden zijn. Lichtstraten en lichtstroken in de buitengevel, glazen taatsdeuren met een kunstwerk en natuurlijk ramen en puien die het gebouw ruim en licht maken. Via 'spiekgatjes' kijken voorbijgangers in de raadszaal.

Het nieuwe gemeentehuis Heemskerk is geen architectonisch spierballenvertoon. Dat was ook niet de opdracht waarmee het gebouw ontworpen en gebouwd is. Daarom moet je soms iets beter kijken en het leuke is dat je dan ook interessante dingen tegenkomt. Van binnen blijkt het een verrassend licht en open gebouw te zijn.

Niet renoveren maar bouwen

Het verhaal van dit gebouw begint tien jaar geleden, met plannen voor de verbouwing van het oude gemeentehuis. Maar dat ging in de papieren lopen, want het was niet eenvoudig om dat

licht van binnen

Glas

Vliesgevel:

Scheuten Isolide Sun 60/31,

Ug = 1,1 W/m²K

Scheuten Isolide Sun 30/17,

Ug = 1,1 W/m²K

Op begane grond: 6g (15 Ar) 44.1

(ZTA: 30, LTA: 17)

Houten en Aluminium kozijnen:

AGC Stopray Safir 61/32 Ug = 1,1 W/m²K

Op begane grond gelaagde binnenruit, deels EW30 Pyrobel

Brandwerend glas:

Interver

Binnenwanden:

Unispace Aquawand 12 mm en Aquawand dubbel glas 125 mm

oude gebouw vol spelonken te moderniseren. Men beseftte dat het waarschijnlijk aantrekkelijker was om nieuw te bouwen. Toen vervolgens bleek dat de twee kleine vestigingen van de Heemskerkse bibliotheek wilden fuseren, lag het vervolg voor de hand: een gezamenlijke behuizing.

Een ideale locatie werd gevonden aan de rand van het park waar ieder jaar de befaamde Heemskerkse kermis wordt gehouden. Omdat daaromheen vooral kleinschalige bebouwing staat, besloten de architecten om niet één groot en massief gebouw neer te zetten. Ze knipten het gebouw in drie delen zodat het beter in de omgeving paste. Het gemeentehuis en de bibliotheek kregen echt een eigen 'identiteit', bijvoorbeeld door andere materialen en een ander kleurenpalet te gebruiken voor de gevel en inrichting.

Uitnodigend

Architect Chris Hiep van BD Architectuur ontvangt zijn afspraak in het café dat in de centrale ontvangsthall is ingericht: 'Erg leuk om mensen welkom te heten in dit gebouw, waar mijn collega Johan Meijer en ik vijf jaar lang aan gewerkt hebben.' Het eerste dat opvalt, is het overzicht en het doorzicht dat we vanaf deze centrale plek hebben. Door een ruime en hoge glaswand kijken we de bibliotheek in. Boven de boekenstellingen zien we, door een flinke lichtstrook heen, de bomen die buiten wuiven in de wind. Wanneer we onze blik verleggen, zien we door de zonwerende glaspui het park. Daar recht tegenover is de ingang, die met een grote pui uitnodigend en laagdrempelig is gemaakt. Meteen naast de hoofdingang ligt ook de raadszaal, die met vijf grote glazen taatsdeuren van de hal is afgescheiden. De lichtheid en openheid worden versterkt door de lichtstraat, die langs de hele omtrek van de hal in het dak is opgenomen.

'Ons doel was een transparant, laag-

Op de verdieping van de bibliotheek is een forse horizontale glasstrook gemaakt.

drempelig en uitnodigend gebouw', vertelt Hiep. 'Heel anders dan de spelonken van het oude gemeentehuis.' Inderdaad is de centrale hal, met het café, een prettige verblijfsruimte geworden. Bezoekers lezen er een krantje, anderen zitten te overleggen of werken op hun laptop. De centrale hal wordt gedeeld >>

De gevelramen van het kantoorgedeelte zijn verticaal, zodat binnenwanden vrij verplaatsbaar zijn.

› Verrassend licht van binnen

In de glazen taatsdeuren van de raadszaal is een kunstwerk van Arthur Kleinjan verwerkt. Foto's: Michel Kievits (links) en Arthur Kleinjan (rechts)

door de gemeente en de bibliotheek. Maar ook het café, de toiletten en vergaderzalen worden gedeeld. Door die faciliteiten samen te gebruiken, worden ze beter benut en dat is een aspect van duurzaamheid dat in dit gebouw verder is doorgevoerd. 'Duurzaamheid wordt in dit gebouw vooral waargemaakt met het multifunctionele gebruik én de aanpasbaarheid', vertelt Hiep. 'Zo blijft het gebouw langer en op verschillende manieren bruikbaar.' De aanpasbaarheid is met onder andere verplaatsbare glazen binnenwanden praktisch uitgewerkt. En natuurlijk heeft het gebouw goede isolatie en goed isolerend glas

omdat energiezuinigheid ook een aspect van duurzaamheid is.

Prettige pui

Op de begane grond biedt een grote pui uitzicht op de waterpartij en het park. Aan de zonbeschenen achterzijde van de centrale hal heeft de buitengevel goed isolerend glas met een U-waarde van 1,1 w/m²K. Het glas is zowel zonnwend als goed lichtdoorlatend. Ondanks een ZTA waarde van 17 procent hebben we niet het idee dat we achter een zonnebril zitten. 'We wilden ook geen spiegelgevel', gaat Hiep nog verder. 'Met dit glas is dat goed gelukt'. Door de goede ZTA-waarde is minder koeling nodig. Van het daglicht wordt, met een LTA-waarde van 30 procent, behoorlijk wat doorgelaten. Daglicht speelt ook een rol in de duurzaamheid en energiebesparing die in het gebouw is nagestreefd. Want de verlichting wordt automatisch gedimd wanneer er voldoende daglicht is.

De buitengevel is uiteraard voorzien van veiligheidsglas: op de begane grond gaat het om doorgooibepalende beglazing, klasse P2A conform NEN-EN 356 (zie kadertekst). Ook op de hoger gelegen verdiepingen is veiligheidsglas toegepast. Verder heeft de hal nog automatisch bediende delen in de gevel. Die

worden in de zomer gebruikt om warmte af te voeren en dienen ook als rookafvoer. De brandveiligheid is verder gerealiseerd met een sprinklerinstallatie. Het trappenhuis heeft daarbij brandwerende glasdeuren.

Lokale kunst

De raadszaal is te betreden via vijf verdiepingshoge glazen taatsdeuren. Daarop is een kunstwerk van Arthur Kleinjan gezandstraald. Het werk is geïnspireerd op een collage van foto's die inwoners van Heemskerk bij de kunstenaar inleverden. Kleinjan vergrootte en abstraherde de foto's omdat hij niet wilde dat de afbeeldingen te 'letterlijk' werden. De afbeelding is vervolgens gezandstraald in de glasdeuren van gelamineerd glas. De deuren zijn meer dan alleen een artistieke en stijlvolle aankleding. Want het matglas effect van het zandstralen realiseert tegelijkertijd privacy in de raadszaal. Een andere kunstenaar maakte een kunstobject dat voor de gevel hangt. Het bestaat uit gekleurde transparante kunststofstroken. Wanneer de zon daar opvalt, geeft dat volgens Hiep prachtige lichteffecten in het café.

Naar buiten toe heeft de raadszaal een rondlopende gesegmenteerde glasstrook. Maar er zijn ook kleine raampjes

Lichtstraat

De lichtstraat in het platte dak van de centrale hal helpt om extra daglicht in de hal te krijgen. De lichtstraat sluit aan op de buitengevel van de verdiepingen. De bezoeker die opkijkt, ziet dat de binnenwand doorloopt in de buitengevel. Architectonisch krijgt de centrale hal daardoor iets van een overdekte buitenruimte. De door Colt gerealiseerde lichtstraat is bedekt met incidenteel beloopbaar glas. Voor het wassen van de gevel, die boven de lichtstraat doorloopt, is het niet nodig de lichtstraat te betreden. Daarvoor zijn verwijdbare glazenwasserladders vast aan het gebouw aangehangen. Verder heeft de lichtstraat een Clearshield-coating, om aantasting van het glas te voorkomen en de wasfrequentie terug te brengen.

Een hoge inpandige pui geeft vrij doorzicht van de bibliotheek naar het café en vice versa.

aangebracht in de buitengevel. 'Spiekgatjes', noemt Hiep ze. De architect heeft ook op andere plekken in het gebouw dit soort glasopeningen bedacht. En steeds is dat uitgewerkt met de materialen en functie die voor dat gebouwdeel gekozen zijn. In de buitengevel van de raadszaal heeft ieder spiekgatje een klepje dat gesloten kan worden om de zaal te verduisteren. Langs de gevel die uitkijkt over de waterpartij

en het park bevinden zich overlegkamers. Daarbij is nagedacht over het gebruik. Soms is een overleg openbaar en daarom zijn de kamers via de hal bereikbaar. Maar er zijn ook besloten overleggen en daarvoor zijn de kamers ook aan de gevelzijde bereikbaar; via een gang die alleen medewerkers van de gemeente gebruiken. In de dichte wanden van de overlegkamers zijn ook spiekgatjes gemaakt. Wie langsloopt

en wil weten of een kamer beschikbaar is, hoeft niet te storen maar kan even door zo'n raampje kijken.

Aanpasbaar en flexibel

Eén van de drie bouwdelen bevat de kantoren voor de ambtenaren. Die zijn, conform het nieuwe werken, aanpasbaar en verplaatsbaar. De zegsman van Unispace, dat de glazen binnenwanden leverde, herkent wel dat glas een popu- >>

Bouwpartijen

Opdrachtgever: gemeente Heemskerk
 Architect: BD architectuur, Leiden-Arnhem
 Aannemer: Bouw- en aannemingsbedrijf Lokhorst, Beverwijk
 Binnenwanden: Unispace, Ulft

De lichtstraat brengt extra daglicht in de centrale hal en omdat de gevel doorloopt, ontstaat het idee van buiten te zijn.

› Verrassend licht van binnen

De glazen binnenwanden zijn op een stramen van 180 centimeter vrij te plaatsen.

P2A: inbraakwerend of doorgooibepkend?

In dit artikel wordt gesproken over het gebruik van veiligheidsglas in de buitengevel. Aan welke klasse voldoet de gevel en hoe benoemen we die? Gaat het hier om inbraakwerend glas? Allereerst: het Bouwbesluit zegt alleen iets over inbraakwering voor woningen, niet voor kantoren of andere gebouwen. Veelal wordt gesproken van inbraakwering conform klasse P2A. Dit is een onjuiste stelling. Als men over inbraakwering spreekt, beschouwt men een bepaald gevelement. Bijvoorbeeld: het gevelement van een woning dat als bereikbaar beschouwd dient te worden conform NEN 5087, dient te voldoen aan weerstandklasse 2. NEN 5096 zegt iets over invullingen van het desbetreffende gevelement. Bijvoorbeeld enkel glas dient te voldoen aan klasse P5A conform NEN-EN 356 (dit wordt straks gewijzigd in P4A). Het is daarom niet raadzaam om over inbraakwering te spreken bij een klasse P2A. Een betere term hiervoor is: doorgooibepkende beglazing klasse P2A conform NEN-EN 356.

Peter van Dijk, Kenniscentrum Glas

De raadszaal met van links naar rechts: 'spiekgatjes', gesegmenteerde pui en inpandige taatsdeuren.

lair materiaal is voor binnenwanden en zegt: 'Wat de architect bedenkt, kunnen wij bouwen.' De randen van de 12 millimeter glasvlakken in Heemskerk zijn convex en concaaf geslepen, om goed op elkaar aan te sluiten. Op de wanden is met een folie een afbeelding met grote stippen aangebracht. De hoeken zijn afgewerkt met een transparante cilinder van perspex. De meeste binnenwanden bestaan uit enkel glas. Alleen het callcenter van de gemeente heeft scheidingswanden met dubbele beglazing, om de akoestiek te verbeteren. Met deze glazen binnenwand van 125 millimeter wordt daar een geluidwering van 53 decibel gehaald.

In een glaswand van een inpandige vergaderkamer integreerde Unispace een kast. De aansluitingen tussen de kast en de zijwanden en het plafond bestaan uit glasstroken. In andere projecten realiseerde Unispace zelfs 'hangende kasten'. Die hebben als aansluiting met de vloer ook een glasstrook aan de onderzijde. Ze steunen af op stijlen aan weerszijden van de kast. De binnenwanden zijn verplaatsbaar; de bovenplint wordt aan een bandraster geschroefd dat om de 180 centimeter, en soms zelfs om de 60 centimeter, is aangelegd. Om alle indelingen mogelijk te maken, is het gevel-

beeld ook aangepast: geen lange glasstroken maar verticale ramen. Daarbij zijn, op wens van de gebruiker, te openen ramen opgenomen. 'Eigenlijk verstoren open ramen de werking van de klimaatinstallatie', vertelt Hiep. 'Daarom gaan de kiepramen niet heel ver open'.

Boekenrobot

Ook in de bibliotheek wist Hiep een spiekgatje te verwerken. Met een raam zorgde de architect er voor dat mensen die hun boeken komen inleveren, de boekenrobot aan het werk kunnen zien. Ondanks de toch wel diepe plattgrond, waarbij de gevel soms ver weg is, is de bibliotheek best licht geworden. Dat valt vooral op wanneer even de zon gaat schijnen. Via een lange lichtstrook, vlak onder het plafond, stroomt het zonlicht binnen. Op de verdieping is een forse horizontale glasstrook gemaakt. Het liefst had de architect hier een glasstrook uit één stuk gehad, maar zo lang worden de ruiten niet gemaakt. De ramen sluiten aan met een kitnaad en op die manier zijn hier de forse tussenstijlen vermeden.

Ir. Rik Vollebregt